

Regeling van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van , nr. 2024-0000415344, tot wijziging van de Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden i.v.m. een experiment met betalingsachterstanden bij de Belastingdienst en Dienst Toeslagen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Gelet op de artikelen 8, eerste lid, en 10 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening;

Besluit:

Artikel I

De Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1.1 wordt in de alfabetische volgorde de volgende begripsbepaling ingevoegd:

Belastingdienst: ontvanger van de rijksbelastingdienst die op grond van de Invorderingswet 1990 onder meer belast is met de invordering van inkomstenbelasting, omzetbelasting, loonbelasting, inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet en de motorrijtuigenbelasting;

Dienst Toeslagen: het organisatieonderdeel van de rijksbelastingdienst dat op grond van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen belast is met het toekennen, uitbetalen en terugvorderen van tegemoetkomingen ;.

B

In artikel 1.3, eerste lid wordt "en 2.4, tweede lid" vervangen door "2.4, tweede lid, en 2.5, tweede lid".

C

Aan hoofdstuk 2 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 2.5 Signaal belastingschuld en signaal schuld toeslagen

1. Als signaal wordt aangewezen:
 - a. een belastingaanslag of belastingaanslagen waarvoor een aanmaning als bedoeld in artikel 11 van de Invorderingswet 1990 is verzonden en waarvoor geen uitstel van betaling is verleend als bedoeld in artikel 25 van die wet, vanwege verschuldigde:
 - 1°. inkomstenbelasting, als bedoeld in de Wet inkomstenbelasting 2001, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 500 bedraagt;
 - 2°. omzetbelasting, als bedoeld in de Wet op de omzetbelasting 1968, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 500 bedraagt;
 - 3°. motorrijtuigenbelasting, als bedoeld in de Wet op de motorrijtuigenbelasting 1994, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 250 bedraagt;
 - 4°. loonbelasting, als bedoeld in de Wet op de loonbelasting 1964, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 500 bedraagt; of
 - 5°. inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekering, als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 250 bedraagt.
 - b. een terugvordering of terugvorderingen in verband met inkomensafhankelijke regelingen, als bedoeld in Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, waarvoor een aanmaning als bedoeld in artikel 32, eerste lid, van die wet is verstuurd en waarvoor geen uitstel van betaling is verleend, als bedoeld in artikel 31 van die wet, vanwege verschuldigde:
 - 1°. huurtoeslag, als bedoeld in de Wet op de huurtoeslag, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 250 bedraagt;
 - 2°. zorgtoeslag, als bedoeld in de Wet op de zorgtoeslag, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 250 bedraagt;
 - 3°. kinderopvangtoeslag, als bedoeld in de Wet op de kinderopvangtoeslag, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 250 bedraagt; of
 - 4°. kindgebonden budget, als bedoeld in de Wet op het kindgebonden budget, waarvan het openstaande bedrag tenminste € 250 bedraagt.
2. De Belastingdienst en Dienst Toeslagen verstrekken aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Leiden, Nijmegen, Opsterland en Tilburg voor de uitoefening van de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel b, van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening de volgende gegevens:
 - a. het burgerservicenummer van de inwoner;
 - b. de geboortedatum van de inwoner;
 - c. contactgegevens bestaande uit het telefoonnummer en het adres van de inwoner; en
 - d. de hoogte van de betalingsachterstand uitgesplitst naar belastingmiddel en toeslagsoort.

D

In artikel 3.1, tweede lid wordt "1 januari 2026, met dien verstande dat de regeling zoals die luidde op 31 december 2025" vervagen door "1 januari 2030, met dien verstande dat de regeling zoals die luidde op 31 december 2029".

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Deze regeling zal met de toelichting (en de bijlage(n)) in de Staatscourant worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

J.N.J. Nobel

I TOELICHTING ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) biedt de mogelijkheid om bij ministeriële regeling een ander signaal voor de vroegsignalering van schulden aan te wijzen dan de genoemde signalen in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening.¹ De ministeriële regeling beoogt innovatie te stimuleren door ruimte te geven aan het ontwikkelen van betere indicatoren voor vroegsignalering van dreigende (problematische) schulden. Een ander signaal wordt alleen aangewezen als de verwachting is dat daardoor inwoners met schulden, die nog niet in beeld zijn bij gemeenten, sneller worden bereikt.² Een samenwerkingsverband van gemeenten en schuldeisers kunnen een onderbouwd verzoek doen om een extra signaal aan te wijzen. Sinds 1 januari 2022 worden enkele experimenten uitgevoerd. Daarbij geven respectievelijk een aantal gemeentelijke belastingdiensten, Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), hypotheekverstrekkers en het CAK (eigen bijdragen Wmo & Wlz) betalingsachterstanden door aan schuldhulpverlening van gemeenten die aan de experimenten deelnemen. De gemeentelijke schuldhulpverlening biedt vervolgens (schuld)hulp aan de inwoners die zijn gesignaleerd.

De Belastingdienst, Dienst Toeslagen en deelnemende gemeenten (Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Leiden, Nijmegen, Opsterland en Tilburg) gaan experimenteren met signalen van achterstanden bij de betaling van belastingen en terugvorderingen van toeslagen waarvoor een aanmaning is verzonden. Specifiek gaat het om signalen van achterstanden van diverse belastingmiddelen (inkomstenbelasting, omzetbelasting, motorrijtuigenbelasting, loonheffing en inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekeringswet) waarvoor een aanmaning is verzonden. En alle inkomensafhankelijke toeslagen als bedoeld in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, waarvoor een aanmaning is verstuurd (huur-, zorg-, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget). In het vervolg van deze toelichting worden deze achterstanden aangehaald als 'belasting- en toeslagbetalingsachterstanden'.

Deze aangepaste ministeriële regeling biedt, in combinatie met artikel 10 Wgs, de juridische grondslag voor dit experiment met daarin de uitwisseling van (persoons)gegevens voor vroegsignalering van dreigende (problematische) schulden door de Belastingdienst en Dienst Toeslagen aan de deelnemende gemeenten.

2. Hoofdpijnen van de wijziging

Op 14 mei 2024 hebben de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en de gemeenten Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Leiden, Nijmegen, Opsterland en Tilburg (hierna: deelnemende gemeenten) aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gevraagd om een wettelijke grondslag te creëren om de uitwisseling van (persoons)gegevens met betrekking tot belasting- en toeslagbetalingsachterstanden tijdelijk mogelijk te maken. Dit om te onderzoeken of hierdoor meer inwoners met dreigende (problematische) schulden die nog niet in beeld zijn bij de gemeenten, worden bereikt.

¹ Artikel 10 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

² Kamerstukken II 2019/20, 35316, nr. 3, p. 6 en p.34.

De verwachting is dat signalen over belasting- en toeslagbetalingsachterstanden van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen een goede indicator zijn voor het vinden van inwoners met dreigende (problematische) schulden, omdat:

1. De Belastingdienst en Dienst Toeslagen het meest voorkomen in de schulddossiers van mensen in de schuldhulpverlening;³
2. Uit het dashboard overlappende betalingsachterstanden bij uitvoeringsorganisaties van het CBS⁴ blijkt dat 80% tot 90% inwoners met achterstanden bij de uitvoeringsorganisaties niet bekend zijn bij lokale schuldhulporganisaties;
3. Bij één vijfde van deze huishoudens met problematische schulden Dienst Toeslagen dé of één van de schuldeiser(s) was. In 2018 was dit nog bij één op de tien van de huishoudens met problematische schulden het geval (CBS, 2024).

De verwachting is dat signalen van betalingsachterstanden van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen meer inwoners met dreigende (problematische) schulden in beeld zullen brengen bij gemeenten. Dit experiment vroegsignalering poogt juist die inwoners die (nog) geen hulp gezocht hebben, maar bij wie er wel schulden zijn die mogelijk escaleren, in beeld te brengen en hulp aan te bieden. Aangezien het gaat om belasting- en toeslagbetalingsachterstanden, waarvoor inwoners nog geen schuldhulpverlening ontvangen, is de verwachting dat het experiment inwoners bereikt met financiële problemen die mogelijk hulp kunnen krijgen via de deelnemende gemeenten. Naar verwachting is dit hulp die zij eerder niet gezocht of gevraagd hebben. Door deze gegevens te delen wordt daarbij potentiële escalatie van (schulden)problematiek, zoals de inzet van dwangmiddelen, mogelijk voorkomen. Deze vroegsignalering betracht immers te stimuleren dat inwoners hulp zoeken of het hulpaanbod van de gemeente te aanvaarden.

Doel en beoogde resultaten

Het doel van het experiment is: onderzoeken of signalen van (het hebben van) belasting- en toeslagbetalingsachterstanden een goede indicatie vormen voor dreigende (problematische) schulden en daarmee of dergelijke signalen een waardevolle aanvulling zijn op de gegevens die al gedeeld mogen worden met gemeenten. Het experiment dient bij te dragen aan 'het eerder bereiken van een inwoner met betalingsachterstanden doordat gemeenten deze inwoner hulp aanbieden.

Om te kunnen beoordelen of de voorgestelde signalen een betere voorspellende waarde hebben dan de huidige signalen van betalingsachterstanden, zoals opgenomen in het besluit gemeentelijke schuldhulpverlening, worden de nieuwe signalen gematcht met de reguliere signalen van betalingsachterstanden die de gemeenten ontvangen.

De beoogde resultaten van het experiment zijn:

- minimaal 50% van de inwoners die met dit experiment gesignaleerd worden naar de gemeenten (of specifieke subgroepen van deze populatie) zijn (de zes maanden voorafgaand aan het signaal) niet gesignaleerd door andere signaalpartners; en
- gemeenten bereiken via dit experiment minimaal 50% van de inwoners van wie een signaal van een betalingsachterstand is gedeeld.

³ <https://jaarverslag.nvbk.nl/2023/cijfers>

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/02/betalingsachterstanden-bij-uitvoeringsorganisaties>

De Belastingdienst en Dienst Toeslagen verwachten daarnaast dat een eerdere signalering van een betalingsachterstand leidt tot een grotere kans dat een vordering alsnog wordt voldaan. Doordat de Belastingdienst en Dienst Toeslagen ook een extra stap zetten door telefonisch contact te zoeken met de inwoner (zie opzet experiment).

Tot slot is van belang, en onderdeel van de evaluatie van dit experiment, of de gegevensdeling tussen de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en de deelnemende gemeenten soepel verloopt, of het experiment in deze vorm voor de Belastingdienst en Dienst Toeslagen opschaalbaar is en of gegevensverwerking van het aantal signalen voor gemeenten behapbaar is. Dat geeft een indicatie of deze gegevensdeling van betalingsachterstanden later op landelijke schaal kan plaatsvinden. En hiervoor de beoogde resultaten van het experiment worden behaald.

De aanpak wordt halfjaarlijks - en bij aanvang van het experiment maandelijks - gemonitord. Het experiment wordt na afloop geëvalueerd, uiterlijk drie jaar na inwerkingtreding van deze wijziging van de regeling. Na een half jaar wordt een eerste tussenevaluatie opgesteld en na één jaar een tweede tussenevaluatie, inclusief advies voor het vervolg. De Belastingdienst, Dienst Toeslagen en deelnemende gemeenten zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor.

Op basis van de uitkomsten van de monitoring en de evaluatie, wordt besloten of het wenselijk is om de belasting- en toeslagbetalingsachterstanden toe te voegen aan de signalen die op grond van het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening al zijn aangewezen als signalen van betalingsachterstanden op basis waarvan gemeenten een hulpaanbod dienen te doen.

Verlenging vervaltermijn

De doorlooptijd van dit experiment overtreft de doorlooptijd van deze ministeriële regeling, omdat bepaalde experimenten later van start zijn gegaan dan aanvankelijk gepland. Daarnaast wordt nog overwogen om nieuwe experimenten toe te voegen aan de regeling. Om vanaf 2026 eventuele wijzigingen binnen de experimenteerruimte te kunnen doorvoeren, zoals het aanpassen van lopende of toevoegen van nieuwe experimenten, is het nodig om de vervaltermijn te verlengen van vier jaar naar acht jaar. Waardoor deze regeling doorloopt tot 1 januari 2030.

Doelgroep experiment

De verwachting is dat op jaarbasis door de deelnemende gemeenten aan ca. 6.000 inwoners met belasting- en toeslagbetalingsachterstanden een hulpaanbod kan worden gedaan. De doelgroep voor dit experiment heeft, naast de specifieke voorwaarden die gesteld worden aan het signaal, de volgende kenmerken.

Natuurlijke personen⁵:

1. die als inwoner geregistreerd staan in één van de deelnemende gemeenten;
2. aan wie voor deze betalingsachterstanden géén uitstel van betaling is verleend;
3. van wie bij de Belastingdienst en Dienst Toeslagen geen deelname aan een

⁵Omdat de Wgs alleen op natuurlijke personen ziet, zijn rechtspersonen (bijvoorbeeld ondernemingen met een Vennootschapsbelasting verplichting) uitgezonderd;

- mannelijke schuldsaneringsregeling (MSNP), wettelijke schuldsaneringsregeling ((WSNP) of stabilisatieovereenkomst (SOVK) bekend is;
4. aan wie een aanmaning is verstuurd voor deze betalingsachterstanden;
 5. van wie een werkend telefoonnummer beschikbaar is.

De Belastingdienst en Dienst Toeslagen signaleren vorderingen waarvoor een aanmaning is verstuurd (en dus voorafgaand aan een dwangbevel) omdat zij met deze werkwijze zoveel mogelijk aansluiten bij de werkwijze van andere signaalpartners en experimenten op grond van de Wgs.

Daarbij gelden de volgende beperkingen:

Vorderingen (belastingaanslagen of terugvorderingsbeschikkingen) waartegen bezwaar is gemaakt worden niet meegenomen in het experiment. Deze vorderingen zijn nog onderwerp van discussie. Wanneer inwoners een bezwaar of klacht hebben ingediend tegen de belastingaanslag of terugvorderingsbeschikking is de inwoner in actie gekomen. Die vorderingen vallen dus ook buiten het experiment.

Inwoners die in de afgelopen jaren een aanvraag voor compensatie in de zin van de Wet hersteloperatie toeslagen hebben gedaan en waarbij de gepauzeerde vorderingen nog niet naar het reguliere proces zijn overgedragen, zijn ook uitgezonderd van deelname aan het experiment. Voor inwoners die een beoordeling hebben ontvangen in het kader van de hersteloperatie vindt een apart traject plaats om de vorderingen weer op te starten. Zolang dit aparte traject voor hen loopt, zijn ze geen onderdeel van dit experiment.

Drempelbedragen en (persoons)gegevens bij delen signaal

In verband met de proportionaliteit van het signaal zijn er per type betalingsachterstand drempelbedragen opgesteld. Er is gekozen voor twee categorieën van drempelbedragen (of 250 euro of 500 euro) om in de communicatie en uitvoerbaarheid enige eenvoud te behouden tijdens het experiment. Belastingdienst en Dienst Toeslagen hebben de drempelbedragen voor de middelen met een mediaan van de betalingsachterstand (middelste van naar grootte gerangschikte waarnemingen) tot € 1.000 vastgesteld op € 250 en voor de middelen met een hogere mediaan van de betalingsachterstand op € 500. De mediaan van de betalingsachterstand is gekozen omdat deze het middelpunt van de data betreft en dit wordt niet beïnvloed door extreme uitschieters wat bij het gemiddelde wel het geval is.

Belastingdienst, Dienst Toeslagen en deelnemende gemeenten verwachten dat de gekozen bedragen in combinatie met het feit dat een inwoner niet heeft gereageerd op eerdere verzoeken om te betalen en er een aanmaning is verstuurd, passende drempelbedragen zijn om een groep mee te signaleren die dreigende (problematische) schulden heeft.

In de regeling staat bij welke betalingsachterstanden de Belastingdienst en Dienst Toeslagen gegevens zullen delen en welke (persoons)gegevens in dat geval verstrekt worden. Dit betreft: het burgerservicenummer (BSN), de geboortedatum, de contactgegevens en de hoogte van de betalingsachterstand uitgesplitst naar belastingmiddel en toeslagsoort. Het BSN in combinatie met de geboortedatum van de inwoner zijn nodig om de inwoner te kunnen identificeren conform de vergewisplicht van art. 12 Wabb. De contactgegevens die gedeeld

zullen worden bestaan uit het adres en het telefoonnummer. De verstrekking van deze gegevens is nodig om contact te kunnen leggen met de inwoner.

Tot slot bevat het signaal de hoogte van de betalingsachterstand uitgesplitst naar belastingmiddel en toeslagsoort. De hoogte van de vordering geeft een indicatie van de ernst van de situatie⁶. Informatie over de achtergrond van de openstaande vordering helpt de gemeente bij het voeren van het gesprek met de inwoner. Zo kunnen gemeenten beter duiden wat de kenmerken zijn van de doelgroep (toeslagen, belastingen en of er eventueel sprake is van ondernemingsactiviteiten) en kunnen zij op basis hiervan de beste interventie kiezen om de inwoner verder te helpen.

De aard van de vordering kan bestaan uit negen verschillende middelen, ofwel belastingmiddelen of toeslagen. Het gaat om signalen van achterstanden in de inkomstenbelasting, omzetbelasting, motorrijtuigenbelasting, loonheffing, inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet, huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget. De overige belastingmiddelen zijn uitgesloten van de signalering.

De toeslagen, inkomstenbelasting en motorrijtuigenbelasting zijn de meest voorkomende middelen voor de omschreven doelgroep. De inkomensafhankelijke bijdrage voor de Zorgverzekeringswet⁷ is ook veel voorkomend en kan zowel zzp'ers als particulieren betreffen. Omzetbelasting komt voor bij kleine ondernemers (natuurlijke personen) en eventueel ook loonheffing in geval van een ondernemer met personeel. Ook deze groep willen de deelnemers aan dit experiment graag betrekken omdat gemeenten ondernemers relatief minder goed weten te bereiken. De andere belastingmiddelen die niet als signaal zijn gekozen worden óf niet door natuurlijke personen betaald, betreffen belastingen die minder direct bij de omschreven doelgroep passen of zijn eenmalig (bijv. overdrachtsbelasting, dividendbelasting, vermogensrendementsheffing, erfbelasting en schenkbelasting).

Selectie deelnemers experiment

Met de deelnemende gemeenten is afgesproken dat zij maandelijks een vast aantal signalen zullen opvolgen. Het minimale aantal signalen dat opgevolgd gaat worden voor het experiment is per gemeente hieronder vastgelegd.

Gemeente	Maandelijks actief op te pakken signalen
Amsterdam	300
Apeldoorn	25
Arnhem	10
Assen	10
Leiden	75
Nijmegen	20
Opsterland	25
Tilburg	50
Totaal	515

⁶ Het totaalbedrag is het bedrag van de belasting- of toeslagbetalingsachterstanden inclusief aanmaningskosten.

⁷ Dit betreft de inkomensafhankelijke werkgeversheffing die in sommige situaties door de inwoner zelf betaald moeten worden en deze vordering komt veel voor)

Omdat het gaat om een experiment en de omvang van het totaal aantal signalen van belasting- en toeslagbetalingsachterstanden niet in verhouding staat tot de beschikbare capaciteit bij gemeenten, wordt een gerandomiseerde selectie signalen van belasting- en toeslagbetalingsachterstanden aan de deelnemende gemeenten verstrekt. Door random signalen te selecteren heeft iedere inwoner die voldoet aan de criteria een even grote kans om in de experimentele groep te worden geplaatst. Het random selecteren zal met een beproefde techniek gebeuren die de deelnemers verder uitwerken in een (proces)convenant tussen de deelnemende partijen.

Opzet en voorwaarden experiment belasting- en toeslagbetalingsachterstanden

1. De inspanningsverplichtingen vanuit de Belastingdienst en Dienst Toeslagen om te voldoen aan artikel 1.2 van de regeling.

In het reguliere invorderingsproces bij de Belastingdienst en Dienst Toeslagen zitten een aantal momenten van informatievoorziening aan de inwoner voorafgaand aan het versturen van het signaal:

- a) de betalingsherinnering, deze wordt voor de meeste middelen minimaal eenmaal verstrekt;
- b) de aanmaning, deze wordt bij het uitblijven van een betaling altijd eenmalig per aanslag verstrekt.

In bovenstaande uitingen staat vermeld wat inwoners kunnen doen als zij niet kunnen betalen. Ook wordt op diverse plekken verwezen naar gemeentelijke hulp, Geldfit.nl en KVK/zwaar-weer.

De geselecteerde inwoners ontvangen, in aanvulling op de informatievoorziening zoals hierboven beschreven, een brief van de Belastingdienst met een verwijzing naar dit experiment (met uitleg en mogelijkheid tot opt-out) en de mogelijkheid tot het ontvangen van schuldhulpverlening. In de brief wordt ook vermeld dat de Belastingdienst/Dienst Toeslagen telefonisch contact zal opnemen.

Bij inwoners in de selectie van het experiment wordt daarnaast nog geen dwangbevel betekend voor de betreffende vordering. Deze vordering – en daarmee het betekenen van een dwangbevel - wordt gedurende maximaal vier maanden aangehouden na het versturen van het signaal aan de gemeente. Andere openstaande vorderingen of nieuwe vorderingen van deze inwoners worden niet aangehouden.

Na het versturen van de hierboven genoemde brief ondernemen de Belastingdienst en Dienst Toeslagen maandelijks actie om inwoners die voor de volgende gegevensdeling geselecteerd zijn voor het experiment, telefonisch te bereiken. In deze telefoongesprekken bespreken zij ook de hulp die de Belastingdienst en Dienst Toeslagen kunnen bieden, zoals een betalingsregeling, kwijtschelding of Stella⁸-behandeling.

Wanneer de inwoner niet ingaat op het aanbod van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen of geen gebruik maakt van de opt-out, vindt gegevensuitwisseling plaats via de ICT-voorzieningen die de deelnemende gemeenten gebruiken voor hun reguliere vroegsignalering. Gemeenten ontvangen alleen gegevens van inwoners met een werkend telefoonnummer. Indien de inwoner na drie

⁸ Stella-behandeling is er bij de Belastingdienst en Dienst Toeslagen voor inwoners die problematiek met deze diensten ervaren die niet in het reguliere proces of middels de reguliere dienstverlening opgelost kan worden. Stella zorgt voor maatwerk en ondersteuning als de inwoner niet in staat is problemen zelf op te lossen maar wel mee werkt aan deze oplossing.

belpogingen niet opneemt als de Belastingdienst/Dienst Toeslagen belt, maar er is wel een werkend telefoonnummer, dan worden de gegevens van deze inwoners wel in het gegevensbestand meegenomen.

2. Werkwijze gemeenten na ontvangst signaal

Tijdens de uitvoering van het experiment met signalen van belasting- en toeslagbetalingsachterstanden zijn gemeenten verplicht om inwoners een hulpaanbod te doen als zij een signaal ontvangen. Uitgangspunt daarbij is dat ieder signaal actief moet worden opgevolgd met (meerdere) telefonische pogingen en/of meerdere pogingen tot een huisbezoek.

In de kern komen de activiteiten neer op:

- de gemeenten nemen naar aanleiding van het ontvangen signaal telefonisch contact op met de inwoners voor wie signalen zijn geleverd. Op basis van dit telefoongesprek kan mogelijk al een afspraak gemaakt zijn, bijvoorbeeld een doorverwijzing voor een betalingsregeling, dan volgt in principe geen huisbezoek. Als er meer hulp en ondersteuning nodig is maakt de gemeente tijdens het telefoongesprek een afspraak met de inwoner;
- in de situatie dat er geen telefonisch contact gelegd kan worden met de inwoner, wordt er door de gemeente een huisbezoek afgelegd;
- de gemeente heeft ook de mogelijkheid om zonder telefonisch contact door middel van huisbezoek contact te leggen met de inwoner.

De gemeenten die deelnemen aan het experiment hebben binnen deze afspraken in principe beleidsvrijheid in de prioritering en opvolging van deze signalen. Om na te gaan of de doelstellingen van het experiment worden gehaald, zijn met gemeenten afspraken gemaakt over een eenduidige werkwijze van het opvolgen van de signalen, die worden vastgelegd in een (proces)convenant. Door te kiezen voor een consistente werkwijze kunnen de resultaten van gemeenten beter met elkaar worden vergeleken.

3. Terugkoppeling gemeenten naar Belastingdienst en Dienst Toeslagen

In tegenstelling tot de gegevensdeling met andere signaalpartners rondom vroegsignalering, hebben de Belastingdienst en Dienst Toeslagen aangegeven dat zij geen terugkoppeling op BSN-niveau willen ontvangen van de gemeenten. Los van de (privacy)technische bezwaren hierbij, zien zij de meerwaarde hiervan niet in omdat er in een eerder stadium al een lange pauzering van de (dwang)vorderingen is afgesproken. Andere terugkoppelingen zoals over een MSNP- of WSNP traject van de inwoner ontvangt de Belastingdienst ook al, net als mutaties in de Basisregistratie Personen (BRP).

In het geval de inwoner hulp van de gemeente aanvaard (zoals betalingsregeling treffen, budgetcoaching of toegang tot schuldhulpverlening) worden via het reguliere proces van de Belastingdienst afspraken gemaakt voor de betreffende situatie.

3. Verhouding tot andere regelgeving

De Wgs voorziet in een wettelijke grondslag voor bestuursorganen, zoals de Belastingdienst en Dienst Toeslagen, om ten behoeve van schuldhulpverlening en vroegsignalering onder voorwaarden, zoals die in deze regeling, gegevens en inlichtingen aan het college van burgemeester en wethouders te verstrekken. Met deze regeling wordt een wettelijke grondslag gecreëerd die voorziet in een doorbreking van de fiscale geheimhoudingsplicht.

De Wgs voorziet in de bevoegdheid voor het college van B&W om (persoons)gegevens te verwerken die het college door middel van een signaal ontvangt.⁹ Voorts brengt de AVG de verplichting met zich mee om inwoners te informeren over gegevensdeling.¹⁰ De inwoner wordt (na de aanmaning) schriftelijk geïnformeerd door de Belastingdienst of Dienst Toeslagen middels de hierboven genoemde brief dat in het kader van het experiment gegevens gedeeld kunnen worden met de gemeente. De inwoner kan schriftelijk of telefonisch aangeven niet akkoord te gaan met deze gegevensdeling (opt-out).

4. Gevolgen, privacy en regeldruk

De gevolgen voor privacy, regeldruk en de financiële gevolgen van het nieuwe experiment zijn vergelijkbaar met de lopende experimenten met vroegsignalering. De grondslag voor verwerking van de gegevens is dat de verwerking een wettelijke verplichting is met deze regeling. De vuistregel vanuit de wettelijke verplichting tot signalering van betalingsachterstanden is dat schuldhulpverlening, en in het bijzonder vroegsignalering, rendement heeft en dat de inbreuk op de privacy opweegt tegen het belang van een behoorlijke levensstandaard. De proportionaliteit en subsidiariteit van de gegevensverwerking is geborgd door inspanningsverplichtingen voor sociale incasso (artikel 1.2 van deze regeling) voor de Belastingdienst en Dienst Toeslagen en het gebruik van drempelbedragen.

Op dit moment is gegevensuitwisseling tussen gemeenten en Belastingdienst en Dienst Toeslagen mogelijk op grond van de Wgs, maar dit is altijd op verzoek van de inwoner na het accepteren van gemeentelijke schuldhulpverlening. De voorliggende regeling beoogt juist de groep te bereiken die de weg naar gemeentelijke schuldhulpverlening (nog) niet heeft gevonden.

De deelnemers aan het experiment monitoren en evalueren de uitwisseling van (persoons)gegevens. Zij beoordelen of zij hiermee aan andere inwoners hulp kunnen aanbieden, dan met de signalen die al langer worden gebruikt over betalingsachterstanden op huur, zorgverzekering, elektriciteit, gas, warmte en drinkwater. De gemeenten die aan meer experimenten deelnemen vergelijken ook de signalen van de verschillende experimenten.

Voor meer informatie over de gevolgen van vroegsignalering wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van de toelichting bij de Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden.¹¹

- Gevolgen voor inwoners: de doelgroep (inwoners met (dreigende) problematische schulden) wordt beter en eerder bereikt. Daartoe is het noodzakelijk (persoons)gegevens te verwerken. De verwerking van (persoons)gegevens voor het experiment vindt met dezelfde waarborgen plaats als bij de bestaande vroegsignaleringsprocessen op grond van het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening.
- Gevolgen voor deelnemende gemeenten (schuldhulpverlening): de regeling regelt wie welke (persoons)gegevens voor het experiment mag uitwisselen. Het experiment geeft nieuwe inzichten over wie geldzorgen heeft, en mogelijk schuldhulpverlening behoeft. Omdat hulp eerder wordt

⁹ Artikel 8 juncto artikel 10 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

¹⁰ Artikel 14 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PbEU 2016, L 119).

¹¹ Stcrt. 2021, 45719.

aangeboden, namelijk als de schulden nog niet geëscaleerd zijn, kan waarschijnlijk worden volstaan met eenvoudiger en minder kostbare hulp.

- De deelnemende organisaties actualiseren de gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (DPIA) voor zover nodig voor de experimenten. De functionarissen gegevensbescherming van de deelnemende organisaties houden toezicht.
- Gevolgen voor de deelnemende schuldeisers (Belastingdienst en Dienst Toeslagen): de schuldeisers zullen met enige extra regeldruk te maken krijgen. Zij gaan als onderdeel van het experiment gegevens leveren. In aanvulling daarop wordt het betekenen van een dwangbevel gedurende maximaal vier maanden aangehouden. Op grond van deze regeling dienen de schuldeisers aanvullende inspanningsverplichtingen uit te voeren, waaronder (drie pogingen tot) telefonisch contact, ten opzichte van hun reguliere proces.

Uit de regeling volgt over wie, welke (persoons)gegevens zonder toestemming van de betrokkene, voor het experiment mogen worden uitgewisseld.

Het experiment geeft de schuldeisers een aanvullende mogelijkheid om samen met de inwoner betalingsachterstanden vroegtijdig op te lossen en te voorkomen dat deze verder oplopen.

De Belastingdienst, Dienst Toeslagen en de deelnemende gemeenten stellen een gezamenlijk (proces)convenant tussen de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en de deelnemende gemeenten voor de duur van het experiment. In dit convenant worden (uitvoerings)afspraken geconcretiseerd en randvoorwaarden opgesteld, onder andere over:

- a) Gegevensdeling via een partij aan de gemeenten
- b) dat waar nodig DPIA's worden uitgevoerd of aangepast;
- c) hoe de informatiebeveiliging eruit ziet.
- d) in hoeverre gemeenten passende technische en organisatorische maatregelen hebben getroffen ten aanzien van gegevensbeschermingswaarborgen binnen het experiment;
- e) waar inwoners terecht kunnen voor het uitoefenen van hun (privacy) rechten per deelnemende partij.

Naast een convenant over de samenwerkingsafspraken zullen De Belastingdienst en Dienst Toeslagen in een openbare werkinstructie opnemen op basis van welke criteria zij vaststellen dat er sprake is van een signaal.

5. Consultatie en adviezen

Volgt na consultatie en adviezen

6. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2025. Daarmee wordt voldaan aan het kabinetsbeleid van vaste verandermomenten voor regelgeving, zoals neergelegd in aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. Van de minimuminvoeringstermijn van twee maanden is afgeweken. Dat is niet bezwaarlijk, omdat de partijen die gevolgen ondervinden van deze wijziging zelf aanvrager zijn en meegewerkt hebben aan de totstandkoming van deze wijziging.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

J.N.J. Nobel